

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 302/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť K. B., zastúpenej HKP Legal, s. r. o., Sasinkova 6, Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Petra Kuboviča, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 42/2012 a jeho uznesením z 26. júna 2012 v znení dopĺňacieho uznesenia č. k. 8 C 42/2012-42 z 24. septembra 2012 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 259/2012 a jeho uznesením z 18. decembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. B. o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2013 doručená sťažnosť K. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 42/2012 a jeho uznesením z 26. júna 2012 v znení dopĺňacieho uznesenia č. k. 8 C 42/2012-42 z 24. septembra 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 259/2012 a jeho uznesením z 18. decembra 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti, z jej príloh a vyžiadaného súvisiaceho súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka bola odporkyňou v konaní vedenom okresným súdom, v ktorom 28. septembra 2011 prevzala platobný rozkaz. Následne 25. apríla 2012 podala proti tomuto platobnému rozkazu (ktorý medzičasom nadobudol účinky právoplatného rozhodnutia) návrh na obnovu konania.

Okresný súd napadnutým uznesením zamietol návrh sťažovateľky na obnovu konania s poukazom na § 234 ods. 2 v spojení s § 230 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V odôvodnení svojho zamietajúceho rozhodnutia poukázal na skutočnosť, že sťažovateľka podala predmetný návrh 25. apríla 2012, hoci v návrhu uviedla, že o dôvode obnovy konania v zmysle § 228 ods. 1 písm. a) a e) OSP sa dozvedela už 20. marca 2011 od Z. Okresný súd v napadnutom uznesení poukázal na zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku, predovšetkým zdôraznil obligatórnosť dodržania zákonných lehôt (subjektívnej a objektívnej). Návrh na obnovu konania zamietol s odôvodnením, že sťažovateľka podala návrh po uplynutí prekluzívnej subjektívnej trojmesačnej lehoty. Vychádzajúc z tvrdení sťažovateľky, okresný súd uzavrel, že o dôvode obnovy konania sa dozvedela 20. marca 2011, ale samotný návrh na obnovu konania doručila súdu až 25. apríla 2012, teda po uplynutí trojmesačnej subjektívnej lehoty. Okresný súd ďalej uviedol, že dňom

uverejnenia zhrnutia rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „Súdny dvor“) v Úradnom vestníku Európskej únie sa stali známymi každému, koho sa týkajú (§ 2 ods. 1 zákona č. 416/2004 Z. z. o Úradnom vestníku Európskej únie v znení zákona č. 606/2004 Z. z.). Keďže sťažovateľka sa vo svojom návrhu odvolávala na rozhodnutia Súdneho dvora z roku 2000 a 2002, nepovažoval jej návrh aj z tohto dôvodu za podaný včas. Okresný súd doplnčacím uznesením č. k. 8 C 42/2012-42 z 24. septembra 2012 rozhodol tiež o trovách konania tak, že sťažovateľke a ani odporcovi náhradu trov konania nepriznal. Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka v zákonom ustanovenej lehote odvolanie.

Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie súdu prvého stupňa v znení doplnčacieho uznesenia ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil. Z obsahu spisu zistil, že návrh na obnovu konania bol podaný osobne 25. apríla 2012, z čoho je zrejmé, že bol podaný v rámci 3-ročnej objektívnej lehoty, ktorej začiatok je zákonom ustanovený od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (14. októbra 2011). Začiatok trojmesačnej subjektívnej lehoty je ustanovený subjektívnym momentom dozvedenia sa dôvodu obnovy konania, resp. subjektívnym okamihom, od ktorého sa dôvod obnovy konania mohol uplatniť. Poukázal tiež na to, že sťažovateľka v podanom návrhu na obnovu konania (č. 1. 1 spisu) presne uviedla okamih, kedy sa o dôvode obnovy konania dozvedela, t. j. konkrétne 20. marca 2011, keď ju Z. odkázalo na stránku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ako aj dostupné rozhodnutia Súdneho dvora. Krajský súd sa stotožnil sa s tvrdením sťažovateľky, že *„subjektívny prvok každej lehoty je daný tým, že počítanie sa odvíja od subjektívne daného momentu zistenia“*. Zároveň konštatoval, že súdu prvého stupňa nemožno vytknúť nevykonanie dokazovania a nevypočutie sťažovateľky, pokiaľ ide o správnosť ňou uvádzaných dátumov. Uviedol, že nemal dôvod pochybovať o korektnosti uvedeného okamihu, t. j. kedy sa sťažovateľka dozvedela o konštantnej judikatúre Súdneho dvora, ako aj všeobecných súdov Slovenskej republiky týkajúcich sa ochrany práv spotrebiteľa. V týchto súvislostiach vo vzťahu k dôvodu obnovy konania v zmysle § 228 ods. 1 písm. e) OSP navyše uviedol, že nie je celkom zrejmé, ako jednoznačne určiť začiatok plynutia subjektívnej trojmesačnej lehoty v prípade, ak účastník konania napadol právoplatné rozhodnutie návrhom na obnovu konania z dôvodu jeho rozporu s rozhodnutím Súdneho dvora. Dospel k názoru, že od sťažovateľky nemožno spravodlivo požadovať, aby

sledovala celú judikatúru Súdneho dvora a ďalších dvoch „komunitárnych súdov“, pričom rozsudky Súdneho dvora alebo súdu prvého stupňa pred 1. aprílom 2004 z prevažnej časti nie sú ani preložené do slovenského jazyka. V danom prípade však poukázal na to, že sťažovateľka sama určila, že sa o konštantnej judikatúre Súdneho dvora dozvedala 20. marca 2011. V zmysle podaného návrhu v predmetnej veci koniec trojmesačnej subjektívnej lehoty na podanie návrhu na obnovu konania pripadol na 20. jún 2011. Keďže však sťažovateľka doručila návrh na obnovu konania súdu prvého stupňa osobne 25. apríla 2012, súd prvého stupňa správne návrh na obnovu konania zamietol z dôvodu, že nebol podaný v zákonnej lehote, a teda včas. Na základe uvedených skutočností napadnuté uznesenie v znení doplniaceho uznesenia ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil.

Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť odôvodnila poukazom na § 236 v spojení s § 237 písm. f) a § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP, ako aj tým, že rozhodnutie krajského súdu je v rozpore s európskymi normami na ochranu spotrebiteľa a porušuje základné práva spotrebiteľa podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“). K odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP malo dôjsť podľa jej názoru tým, že ani jeden z vo veci konajúcich súdov neodstraňoval nejasnosti uvedené v návrhu, na prerokovanie veci nenariadil pojednávanie, na ktorom by sťažovateľku konfrontoval v sporných otázkach, a formalisticky vychádzal iba z návrhu (keďže celé odôvodnenie rozhodnutí súdov prvého stupňa a odvolacieho súdu poukazuje len na formálnu chybu). Sťažovateľka argumentuje aj tým, že sudy nižšieho stupňa mechanicky a bez akéhokoľvek zamyslenia sa či logického uvažovania vyhlásili, že sa o možnosti podať návrh na obnovu konania dozvedela 20. marca 2011, a nepozastavili sa nad tým, že platobný rozkaz prevzala 28. septembra 2011. Namietala, že konštatovanie súdu, že sťažovateľka nedodržala subjektívnu lehotu na podanie návrhu, nie je správne. Za inú vadu konania [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP] považovala nepreskúmateľnosť napadnutých rozhodnutí pre nedostatok dôvodov, nevykonanie dokazovania a nesprávne posúdenie podmienky nesplnenia subjektívnej lehoty. Porušenie práv garantovaných v čl. 38 charty a čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sťažovateľky ako spotrebiteľky spôsobili sudy podľa jej názoru

tým, že neprihliadli na vysoký záujem európskeho práva na ochrane spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami tak, ako to ukladá kogentné pravidlo obsiahnuté v čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a početná judikatúra Súdneho dvora. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd nesprávne vykladá čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, keďže mal povinnosť predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, a v dôsledku jej nepredloženia porušil jej základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Sťažovateľka preto navrhla, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5 Cdo 212/2013 z 10. októbra 2013 dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné. V odôvodnení svojho uznesenia zdôraznil, že obnova konania je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno za podmienok ustanovených v zákone dosiahnuť nápravu vo veci, v ktorej nebol skutkový stav v pôvodnom konaní zistený úplne alebo správne. Po opise subjektívnej a objektívnej lehoty na podanie návrhu na obnovu konania dospel k záveru, že: *„Odvolací súd, ktorý svojím uznesením potvrdil uznesenie prvostupňového súdu bez nariadenia pojednávania, urobil tak v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 písm. c) O. s. p., podľa ktorého pojednávanie na odvolacom súde netreba nariaďovať, ak odvolanie smeruje proti uzneseniu. Nenariadením pojednávania v takom prípade sa účastníkovi konania neodníma možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.*

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ súd prvého stupňa nepredvolal účastníkov, nemohlo dôjsť v súvislosti s takýmto rozhodnutím k odňatiu možnosti dovolateľky konať pred súdom. Posudzujúc dovolanie dovolateľky z týchto rozhodujúcich hľadísk, nedá sa postupu nižších súdov vytýkať nesprávnosť predpokladanú v ustanovení § 237 písm. f) O. s. p. Pri svojom rozhodovaní postupovali sudy nižších stupňov v súlade s procesnými zákonnými ustanoveniami.

Rovnako námietka navrhovateľky o postupe súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu o nevykonaní dôkazov, nie je dôvodná. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Nevykonanie dôkazov podľa

návrhov alebo predstáv navrhovateľky nie je ani postupom, ktorým by jej súd odňal možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkom konania (§ 120 ods. 1 O. s. p.). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia...“

Najvyšší súd dospel tiež k záveru, že nie je opodstatnená ani námietka sťažovateľky týkajúca sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu. Zároveň posúdil ako nedôvodnú aj námietku sťažovateľky, že krajský súd mal požiadať Súdny dvor o odpoveď na prejudiciálnu otázku podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, keďže podľa jeho názoru v danom prípade rozhodnutia súdov nižších stupňov nespočívajú na aplikácii alebo interpretácii práva Európskej únie.

Proti napadnutým uzneseniam okresného súdu a krajského súdu podala sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou sa domáha, aby ústavný súd rozhodol, že *„postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co 259/2012-45 zo dňa 18. 12. 2012 a Okresného súdu Lučenec č. k. 8 C 42/2012-27 zo dňa 26. 6. 2012“* bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej navrhuje, aby ústavný súd rozhodol tak, že napadnuté uznesenie krajského súdu *„sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Lučenec na ďalšie konanie“*. Zároveň navrhuje, aby ústavný súd uložil okresnému súdu aj krajskému súdu povinnosť uhradiť sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 € a krajskému súdu aj povinnosť nahradiť trovy konania.

Sťažovateľka podobne ako v dovolaní aj v sťažnosti ústavnému súdu opakuje svoju hlavnú námietku, podľa ktorej tak okresný súd, ako aj krajský súd pochybili, keď za rozhodujúci okamih pre začatie plynutia lehoty na podanie návrhu na obnovu konania považovali dátum, ktorý nesprávne uviedla v návrhu na obnovu konania. Podľa sťažovateľky je nesprávnosť tohto dátumu zjavná, keďže predchádza vydaniu platobného rozkazu, ktorý napáda mimoriadnym opravným prostriedkom. A keďže okresný súd mal mať o tomto dátume pochybnosti, sťažovateľka zastáva názor, že ju mal vyzvať na ich odstránenie, resp. nariadiť pojednávanie, na ktorom by vykonal dokazovanie

vo vzťahu k určení okamihu, kedy začala plynúť subjektívna lehota na podanie návrhu na obnovu konania. Okrem toho podľa sťažovateľky neplatí pre judikatúru Súdneho dvora prezumpcia ich znalosti publikáciou obsahu rozhodnutí v Úradnom vestníku Európskej únie. Navyše sťažovateľka uvádza, že krajský súd jej odňal „*právo konať pred súdom tým, že jej neumožnil sa vyjadriť k zmene právneho posúdenia v odvolacom konaní a svojím rozhodnutím porušil jej právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami bez toho, aby vyvolal konanie o prejudiciálnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní európskej únie*“.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Predmetom sťažnosti (vychádzajúc z jej petitu, ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný) je tvrdenie sťažovateľky, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 42/2012 a jeho uznesením z 26. júna 2012 v znení doplnacieho uznesenia č. k. 8 C 42/2012-42 z 24. septembra 2012 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 259/2012 a jeho uznesením z 18. decembra 2012 bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje najmä na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv [(čl. 2 ods. 2 ústavy) napr. m. m. III. ÚS 2/05, II. ÚS 19/05].

Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné prieskumy v konaní pred všeobecnými súdmi, sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, III. ÚS 209/09).

Ústavný súd z vyžiadaného súvisiaceho súdneho spisu zistil, že namietané konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 8 C 42/2012 v spojení s odvolacím konaním vedeným krajským súdom pod sp. zn. 15 Co 259/2012 bolo právoplatne skončené 3. januára 2013.

V nadväznosti na uvedené považuje ústavný súd sťažnosť sťažovateľky za oneskorene podanú, keďže mu bola doručená až 5. decembra 2013 (na poštovú prepravu podaná 2. decembra 2013), teda po uplynutí zákonom o ústavnom súde ustanovenej dvojmesačnej lehoty, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde bez toho, aby sa zaoberal bližšie namietaným porušením jej v sťažnosti označených práv.

Nad rámec k tomu ústavný súd poznamenáva, že ak by mal lehotu na podanie sťažnosti proti rozsudku krajského súdu považovať za zachovanú, a to v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolani) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, v tomto prípade vo vzťahu k rozsudku krajského súdu (obdobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, IV. ÚS 58/2001), pri posudzovaní otázky dodržania lehoty na podanie sťažnosti musel vychádzať z doslovného znenia zákona o ústavnom súde a z toho, že ak sťažovateľ uplatnil mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustné, mal namietat vo svojej sťažnosti aj postup dovolacieho súdu, čo však neurobil. Za splnenia uvedenej podmienky, aj keby došlo k situácii, že ústavný súd pochybenie v postupe a rozhodnutí dovolacieho súdu nezistí a porušenie práv sťažovateľa nevysloví, mohol by aj napriek tomu preskúmať súčasne rozhodnutie odvolacieho súdu (porov. napr. III. ÚS 543/2012).

Ústavný súd bez toho, aby sa tým osobitne zaoberal, už len poznamenáva, že počítanie ustanovenej dvojmesačnej lehoty od doručenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 212/2013 z 10. októbra 2013 neprichádzalo v okolnostiach daného prípadu do úvahy, pretože toto rozhodnutie sťažovateľka svojou sťažnosťou nenapáda.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celku sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2014